

Nr 42.

Av herr **Stendahl**, *angående skrivelse till Konungen med begäran om framläggande av förslag i fråga om upphörande av den successiva förnyelsen av stadsfullmäktige i stad, stadsfullmäktige i Stockholm samt kommunal- och municipalfullmäktige.*

I anslutning till motionen I: 43, 1917, av herr Clason hade riksdagen i skrivelse nr 308, 1917, anhållit om förslag till 1918 års riksdag om sammanförande av diverse val till en och samma tidpunkt.

I sagda motion framhölls vikten av att reglera om, att vid ett flertal representationer, halva uppsättningen skulle väljas vartannat år, bortfölla.

Detta krav upptogs även av Kungl. Maj:t i prop. nr 261 till 1918 års riksdag i fråga om landsting, stadsfullmäktige och kommunalfullmäktige. Beträffande Stockholms stadsfullmäktige, yttrade däremot statsrådet och chefen för civildepartementet till stadsrådsprotokollet sid. 34, följande — — — »har jag funnit tillsvidare inga ändringar i förevarande hänseende böra vidtagas».

Konstitutionsutskottet tillstyrkte i betänkandet nr 21 enhälligt, att den successiva förnyelsen av landstingen måtte upphöra, men avstyrkte att den skulle upphöra beträffande de kommunala institutionerna.

I en till betänkandet fogad reservation hade herrar Larsson i Västerås, Olof Olsson, Hallén, Kropp och von Schneidern ansett att utskottet jämväl bort tillstyrka propositionen i vad den rör upphävande av den successiva förnyelsen av stadsfullmäktige, kommunalfullmäktige och municipalfullmäktige. I denna reservation instämde dessutom herr Sterne.

Som skäl för sitt avstyrkande i denna punkt hade emellertid utskottet anfört (sid. 29): »I jämförelse med landstingsmannavalen hava de övriga kommunala valen syntes utskottet vara av underordnad vikt för det syftsmål — inskränkning i antalet valstrider av mera allmän omfattning — som föranlett Kungl. Maj:ts förslag. Frågan om dessa vals anordnande torde också kunna lösas oberoende av det resultat, till vilket utskottet kommit beträffande andrakammarvalen och landstingsmannavalen. Vid sådant förhållande hava de praktiska olägenheter, som ett upphävande av den successiva förnyelsen av fullmäktigekorporationer skulle draga med sig, för utskottet blivit avgörande. Dessa olägenheter bestå förnämligast däri, att den ifrågavarande åtgärden, därest den isolerad genomfördes, skulle föranleda, att ett allt för stort antal mandat komme att på en gång besättas».

Dessa frågor ha emellertid numera kommit i ett förändrat läge.

Genom den utsträckta rösträtten har valmanskårerna svällt ut till den grad, att kostnaderna och besväret för det allmänna såväl som för de olika partierna stigit högst betydligt och sannolikt komma att stiga än ytterligare. Att inskränka valkampanjerna till hälften, innebär tydligen en ren nationalekonomisk besparing. Av de skäl som anförts emot en dylik åtgärd kan talet om att densamma skulle riskera kontinuiteten inom representationerna utan vidare avfärdas, enär det proportionella valsättet härvidlag bjuder fullständig säkerhet, särskilt när mandatantalet i kretsarna blir tillräckligt stort för att proportionalismens väsen kan komma till uttryck.

Återstår sedan de olägenheter som kunna uppstå, därest ett allt för stort antal mandat komma att på en gång besättas. Genom de förslag till reformering av vårt nuvarande valsätt, som i trontalet bebådats, får man hoppas, att valmetoden måtte bli så förbättrad, att inga olägenheter kunna uppstå, om ett större antal platser skola besättas i en valkrets.

Härvid har på allvar framförts, att i en stad, som har 30 stadsfullmäktige, skulle en grupp eller ett kotteri uppgående till en 30-del av väljarekåren, äga möjlighet att insätta en representant, huru olämplig han än vore, under det att det för närvarande åtminstone fordras, att gruppen är en 15-del av väljarekåren. Ett dylikt uttalande uppenbarar en sådan oförståelse för och ett så påtagligt underkännande av den proportionella valmetodens principer och väljarekårens frihet, att det ej här behöver upptas till vidare bemötande.

Samtliga de skäl, som tala för reformens vidtagande vid stadsfullmäktigevalen i stad, gälla i minst samma grad förhållandena i Stockholm.

Då sålunda hela denna fråga sedan 1918 kommit i ett nytt läge och förändringen om möjligt bör vara genomförd senast vid 1921 års riksdag, får jag vördsamt anhålla,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla det täcktes Kungl. Maj:t till nästa riksdag framlägga förslag om upphörande av den successiva förnyelsen av stadsfullmäktige i stad, stadsfullmäktige i Stockholm, samt kommunal- och municipalfullmäktige.

Stockholm den 20 januari 1920.

Sten Stendahl.
